

TOMMI LIIMATTA

MANSE
SÖÖKAN KAUSI

ABSOLUUTTISEN NOLLAPISTEEN TAMPERE

2002–2010

LIKE

Tommi Liimatan omaelämäkerrallisessa kirjasarjassa ovat aiemmin ilmestyneet seuraavat Like Kustannuksen julkaisemat teokset:

Manse – Markka-aika (2023)

Rollo (2020)

Jeppis 2 (2016)

Jeppis (2014)

© Tommi Liimatta & Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025
Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

LIKE

Helsinki

ISBN: 978-951-1-51511-1

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2025

Omistettu kirjan henkilöille
jotka eivät enää ole keskuudessamme:

Timo Aarnialalle, Pekka Aarniolle, Pantse Haapiolle, Markku Halmeelle,
Eero Hangassalolle, Veikko Lintiselle, Lasse Liukalle, Matti Mäkelälle,
Jussi Niemelle, Petteri Palkoaholle, Arto Salmiselle, Vanhaenolle
ja Waldemar Walleniukselle.

TERVEHDYS, MAAN ASUKIT

Absoluuttinen Nollapiste syntyi kesäkuussa 1991 Rovaniemellä rippikoulun aikana. Siellä meitä pyydettiin kirjoittamaan omat synnintekomme paperille. Toimme laput rippikouluopettajalle, joka poltti ne nähtemme: synnit hävittävä tuli oli tietenkin Jeesus.

Tätä en muista tapahtuneen, mutta eräs rippikoulukaveri muistaa. Tuolloin ajatukseni olivat bändin perustamisessa, ja siten ovat muistoni. En muista lappuleikkiä enkä synnintuntoa, en sitä että kyseinen kaveri palautti tyhjän lapun.

Nollapisteen ensimuodossa soittivat lisäksi kitaristi Aki Lääkkölä, rumpali Tomi Krutsin, basisti Matti Kettunen ja rytmikitaristi Jukka Leinonen. Matin paikalle tuli Aake Otsala jo loppuvuonna 1991 ja Jukka erosi bändistä syksyllä 1992. Sittenmin Jukka soitti Ahkerissa Simpansseissa minun, Tomin, Teemu Eskelisen ja Tuomas Talvensaaren kanssa. Jos Nollapiste useinkin *palautti tyhjän lapun* eli kieltäytyi korneista pyynnöistä, Simpansseissa itsehäpäisy oli omaehtoista ja oikeastaan ohjelmallista. Simpanssius eli räävi kehtaaminen on rooli, mutta aitoa sikäli että se nou-taa käyttövoimansa syvältä pidäkkeiden ja käytöstapojen takaa, sieltä missä perusraivo, perushäpeä ja peruskiima ovat ikuisesti hereillä. (Ytimen *taiki-najuuresta* nyppäistään voimavarat ponnistuksiin, mutta ei minuuden syvä-kerrokseen aina ole pääsyä – eikä siellä tavan takaa kuulukaan kolistella.)

Tämä kirja ei ole roolin ottoa vaan rehellinen kertomus, pakollisin rajoituksin: koska en näe toisten ytimiin, kirjoitan ryhmästä itseni kautta. Havainnollistan tätä problematiikkaa kehämallilla. Keskipiste on yhtyeen jäsenten yksityinen alue, jota he eivät jaa toistensa kanssa. Sisin eli ensimmäinen kehä on yhtyeenä koetut ne kokemukset, joita ei jaeta ulkopuolille. Toinen kehä on muistelmateosteni taso, *aiemmin kertomaton aineisto*,

joka jaetaan asiasta kiinnostuneille. Kolmas kehä on *tosifanien oma tieto*: useiden keikkojen kokijuus eli vertailuaineisto, levyjen syväkuuntelu ja demoäänitysten tuntemus. Neljäs kehä on viralliset levyjulkaisut. Viides kehä on mediaviestintä joka tavoittaa heitäkin joille yhtye on vieras ja yhdentekevä. Kuudes, uloin kehä on aikakausi johon yhtye tekemisensä synnyttää, ”vallitsevaa henkeä” myötäillen tai sitä vastustaen eli kulttuuri-sena protestina.

Sisin kehä eli keskinäinen luottamustaso jää tässä rauhaan, poikkeuksena ei-intiimit, levyjen ja keikkojen valmisteluun liittyvät sähköpostikeskustelut, jotka täydentävät auttamatta vaillinaista näkökulmaani. Muistini tukena ovat tuolloiset päiväkirjani, mutta ei Lopullinen Totuus niissä asu: päiväkirjoissa on aukkoja, ylimalkaisuutta, tunteen värikynää ja hätäisiä tilannetulkintoja.

Parhaassa tapauksessa päiväkirja on sisimmän kohtaamista ja peilailamista. Kysyin parikymppiseltä kummipojaltani, onko hän kirjoittanut antamaani päiväkirjaan. Jonkin verran, hän vastasi, muttei silloin kun ”ei tapahdu mitään”. Huomautin hänelle että ”ei-tapahtuminen” on vain näennäistä. Arjen käytänteet muuttuvat niin hitaasti, että vasta aikojen päästä havaitsemme muutoksen – jos nimittäin on mihin verrata, eli talletettua mikrohistoriaa. Kymmeniä historiallisia romaaneja kirjoittanut Kaari Utrio ei tunne kuvauksia naisten ja lasten arjesta 1100-luvulla, koska sellaisia ei ole: ikuistamisen arvoisina pidettiin isoja aiheita kuten sotia ja hallitsijasukujen vaiheita. Mutta onko oikeastaan isompaa aihetta kuin arki? Arjelta ei pelastu kukaan, se tavoittaa jokaisen, ja se kannattaa tallentaa.

Viestini ihmiskunnalle voisi olla tämä: pidä päiväkirjaa, vaikka et jaksaisi.

Jaan Nollapisteen uran kolmeen kauteen: Nuoruuskausi, Keskikausi ja Uusin kausi. Sijoitan rajat maaliskuuhun 2003 ja helmikuuhun 2011. Nuoruuskauden päätteeksi helmikuussa 2003 ilmestynyt Ahkerien Simpansien levy *Tervehdys, Maan asukit* on ideoitu 1990-luvulla. Maaliskuun 2003 levytys ”Mustaa ei ole” käynnistää tätä kirjaa hallitsevan Keskikauden, joka

päättyy helmikuussa 2011 teinituotantomme uudisäänityksiä sisältävään *Demo 3* -kasettiin.

Erotan kirjassa ”Autarktiksens” ja *Autarktiksens*: teemalevy on lainausmerkeissä koska se ei toteutunut, romaani kursiivissa koska se toteutui.

Kirjan tapahtuma-aikana me 1976 syntyneet olimme 25–34-vuotiaita. Ne olivat hankalia vuosia. Uskoni Nollapisteeseen uhkasi hiipua, eikä jalansijan saaminen kirjailijana tahtonut onnistua: olin väliinputoaja, ”kirjaileva rokkari”, ja itse ammattikin piti opetella. Ahkerat Simpanssit ja Tulenkantajat hajosivat, tupakansavu katosi ravintoloista ja Veikko Ennala-harrastukseni sai näkyvän täyttymyksensä. Välillä menetin uskoni, otteeni ja käsialani, mutta syntyi myös onnistumisia kuten *Nimi muutettu*, *Mahlanjuoksuttaja*, *Ei vaikuta keikkaan* ja *Tropical Cocktail*. Bändikeikat Virossa ja soolokeikka Kanadassa (ja noiden yleisöjen reaktiot) antoivat perspektiiviä oman taitotason arviointiin, koska ulkomailla, *tuntemattomana*, vapautuu maineen painolastista: siellä vain musiikki merkitsee.

Tervetuloa 2000-luvun Suomeen, jossa markka vaihtuu euroon.

Tommi Liimatta

Helsingissä huhtikuussa 2025

2002

NIMI MUUTETTU JA AVAINLASTU

Tunnistan isännättömän koiran.

Seinäkirjoituksen tekijä ei tiedä että näin sen.

Kätkeydyn tuntemattomaan huoneeseen kuin Defoe.

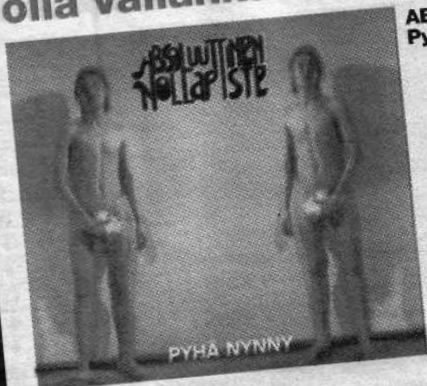
Kun hyppään ikkunasta,

huoneeseen lankeava valo on veitsen muotoinen.

— 10.11.2002

LAULA, LUE, KUUNTELE!

kolmannen stemman ei enää tarvitse olla vallankumouksellinen

ABSOLUUTTINEN NOLLAPISTE
Pyhä nynny CD-single

ABSOLUUTTINEN NOLLAPISTE
Suvannossa ylpeä ilme
ja muita nuotteja

23 kappaletta on valittu niiden tunnettavuuden ja toisaalta kuuntelijoiden esittämien toiveiden perusteella.
80 sivua. Runsas kuvitus ja laulujen taustaa.

TOMMI LIIMATTA
Avainlastu
(WSOY). Saatavana kirjakaupoista.

Kysy nuottikauppiailta.

TAMMIKUU 2002: VIIMEINEN KUUKAUSI RAUTATIENTKADULLA

Uudenvuodenpäivänä heräsin Tuulan kanssa Prahassa nukkeanimaatio-ohjaaja Katariina Lillqvistin asunnon parivuoteesta. Nukuimme vuoteen eri laidoilla kuten olimme koko viikon tehneet, olimmehan eronneet. Totesin tulleeni Prahaan eroamaan, kuten Marjukka Saarikoski joulukuussa 1966, mutta eromme oli tehty edellisten viikkojen kirjeissä ja muutamassa kaukopuhelussa: mitäpä selvää asiaa jauhamaan. Viikon aikana Tuula oli esitellyt itselleen tärkeää Prahaa. Kuljimme katuja, kiipesimme mäkiä, näimme ihmisiä ja istuimme kuppiloissa. Tuula oli syyskuun alussa tullut Lillqvistin animaatiostudiolle työharjoittelijaksi. Nyt harjoittelujakso oli päättynyt ja Tuula lentäisi kanssani Suomeen.

Iltapäivällä luin Lillqvistin hyllystä löytämäni Ray Colemanin heikkotasoista John Lennon -elämäkertaa. Ruusukaalia ja possua syödessämme Tuula mietti, mitähän hänelle tapahtuisi tammikuun jälkeen.

Keskiviikkona 2. tammikuuta Tuula esitteli animaatiostudion. Sieltä palatessa näimme neljä panssarivaunua, jotka valvoivat että Radio Free Europe saa lähettää ohjelmaa arabimaihin niiden omalla kielellä. Kiväärimies tuijotti silmiin ja esti meitä ylittämästä katuja. Ostimme torilta kuumaa viiniä ja menimme huoneistoon. Siivosimme ja pakkasimme laukut.

Torstaina Prahan lentokentällä Tuula osti patongin ja repi siitä minulle puolet. Aseistetut miehet kiersivät hallia. Metallinpaljastin löysi avainnippuuni kiinnitetyn linkkuveitsen ja kohtasin toruvan katseen. Veitsi pantiin Czech Airlinesin kirjekuoreen, johon kirjoitin yhteystietoni. Kuori ilmesyi Helsinki-Vantaalla matkatavarahihnalle. Nostin rahaa Tikkurilan asemalla ja sain ensimmäisen eurosetelini. Se näytti leikkirahalta.

Junassa Tampereelle Tuula sanoi: ”Niin, sinä tietysti menet nyt Essin

luo.”Niin”, vastasin. ”Tätä se nyt sitten on”, hän sanoi.

Tuula vaelasi Rautatienkadun-kolmiomme huoneissa mietteliäänä. Jos hän etsi vieraan naisen kädenjälkeä, hän etsi turhaan: Essi ei ollut koskenut mihinkään, kämpässä näytti samalta kuin Tuulan lähtiessä. Olimme asuneet tässä yli kolme vuotta, elokuusta 1998. Hyvää osoitteessa oli ollut keskeinen sijainti ja halpa vuokra. Ja helmikuun alussa tähän muuttaisivat uudet asukkaat.

Tuula taisi ihmetellä että kävin suihkussa, peseytyminen oli minussa uusi piirre. Kun lähdin Essin luo Hämeenpuistoon, Tuula lähti samalla ovenavauksella. Hän meni Aleksanterinkadulle katsomaan Teemu ja Anna Elon vauvaa, taka-ajatuksenaan taivutella Anna baariin.

Perjantaina 4. tammikuuta soitin Killille. Olin tutustunut häneen yläasteella kuten muihinkin samanikäisiin Rovaniemen-ystäviini, ja hän muutti Tampereelle vihdoin kesällä 2000. Muista ystäivistäni poiketen Killi ei soittanut instrumenttia: meitä yhdistivät muut kiinnostukset. Falskiuden tunnistin oli hänessä viritetty yhtä kireälle kuin minulla ja Tomilla, eli lähes kaikki aikalaisrock oli huonoa, ja sitä isommin ilahduimme kun löysimme jotain kunnollista.

Tullintorin Pyörykkäbaarissa äimistelin Killin kanssa lämpötiskin eurohintoja. Ne tuntuivat katalan alhaisilta ja tunsin valuuttahämmennystä kuin Prahassa. Markoilla maksaessa sai euroja takaisin. (Siirtymä kesti puoli vuotta, mutta suomalainen käänsi mielessään eurot markoiksi vielä vuosia.)

Elämäni kaksi kiireellisintä asiaa olivat muutto ja Absoluuttisen Nollapisteen pian äänitettävä kuudes albumi. Lauantain bändipalaverissa piirsimme laulujen rakenne- ja raitakaavioita. Tyrkytin flyygeliä eri paikkoihin, kuten ”Aurinko Kaikennäön” kitarasooloon. Säröittäisimmekö ”Auringon” laulusaundin kuten King Crimsonin ”21st Century Schizoid Manissa”? Kulkisiko ”Eräät tulevat juosten” -kappaleessa sointusoiiton sijaan pienilinjainen tekstuuri? Olisiko ”Uin ja näin” sittenkin nimeltään ”Shh! ja Aamen!”?

Päätimme käyttää levyllä poikkihuilua ja valitsimme huilupaikat. Aki tunki konservatoriosta huilistin, Rea Metsähonkalan, ja hänen soittonsa on *Nimi muutettu* -albumin muistettavin yksittäinen elementti. Aaken sanoin ”poikkihuilu on kiltti soitin”, ja siksi se niin pakahduttaa ilmestyessään livertelemään tummasävyisen progepauhun keskelle.

Studio JJ sijaitsi Essin asuintalon sisäpihalla, meille tuttu studio jo syksyltä 1997, ja maanantaina 7. tammikuuta varasin JJ:n isännältä Juuso Nordlundilta äänityspäivät – helmikuu oli Juuson kalenterissa onneksi melko tyhjä. Samana päivänä Tomi lensi lomalle Roomaan, joten harjoittelimme Sammonkadun treenikämpässä kolmisin: Aki kitarassa, minä bassossa ja Teemu rummuissa. Synnytimme ”Aurinko Kaikennäön” toisen säkeistön keskelle shuffle-osion, jossa rytmikitaran ensikuulemalta outo iskutus käy käsitettäväksi.

Nämä olivat viimeiset Nollapisteen treenit joissa Teemu Eskelinen vai-
kutti musiikkiimme. Hän oli kolme viikkoa aiemmin ilmoittanut jättä-
vänsä bändin, neljän vuoden ja kolmen albumin jälkeen. *Nimi muutetulla*
Teemu vielä laulaisi stemmat jotka olimme yhdessä sovittaneet, kypsystä
lähtöpäätöksestä vielä tietämättä.

Piirsin tamperelaisen levykaupan
mainoskäyttöön kolme erilaista logoa.

Tiistaina sain levykauppa Swamp Musiciltä pienen rahatyön: suunnittelisin logon mainosta ja ehkä tarraa varten. Vein ”Irene Kaktus” -singlen kannet *Soundin* toimitukseen Japa Mattilan taitettavaksi; olimme äänittäneet nuo kaksi biisiä jo marraskuussa. Seuraavaksi menin valosuunnittelija Matti Jyväskylän kanssa taulukehystämöön, missä valitsimme hänen tilaamaansa akvarelli-triptyykkiin kehykset ja aukkopahvit. Matti tilasi minulta saman tien uuden taulun.

Vaikka en ollut julkaissut yhtäkään kirjaa, arvelin päiväkirjassa että ”Pietarsaari-kirjani” valmistuisi vuonna 2013. Erehdyin yhdellä vuodella. Tavoitteeni oli että neljäkymmentä täyttyessä olisin elämäntyöni tehnyt: valmistanut kaikki hankkeeni musiikissa ja muissa taiteissa. Sitten lopettaisin urani, siltä nyt tuntui. Mutta kesken en töitäni jättäisi, vielä pitäisi jaksaa.

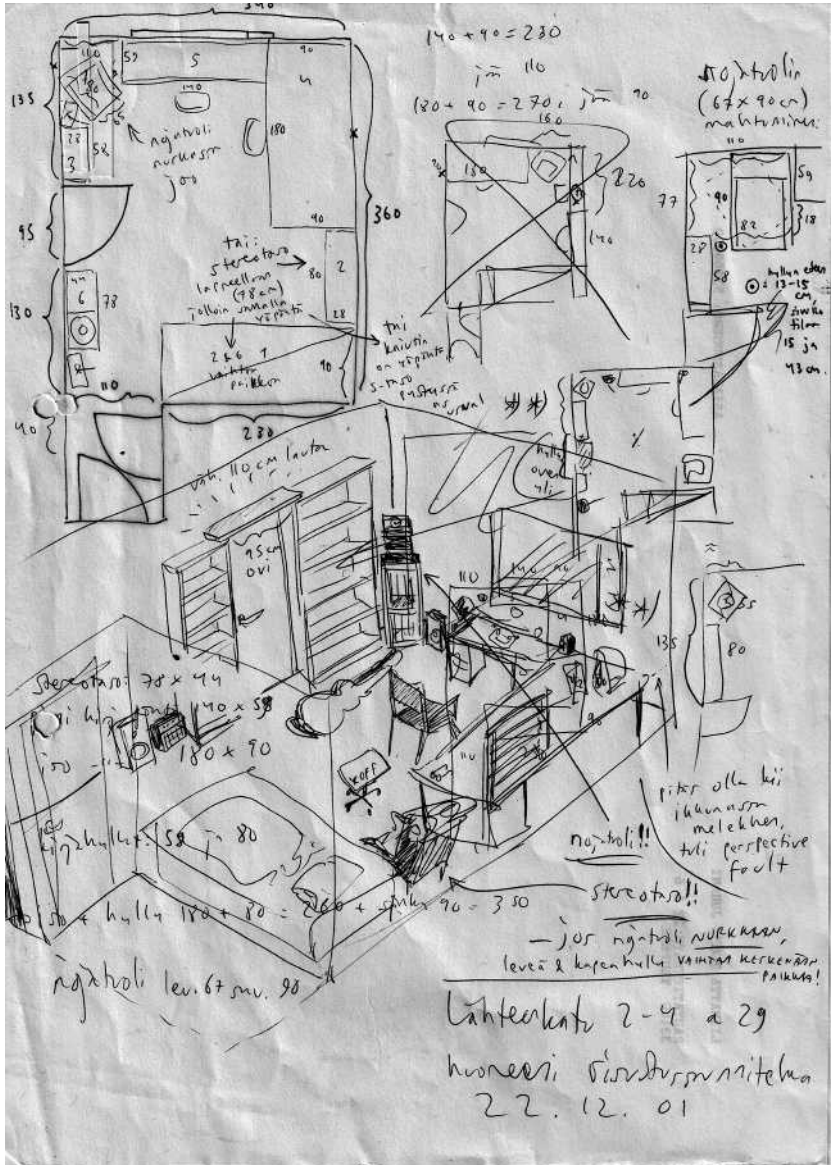
Keskiviikon pääuutinen oli se että 14-vuotiaana marraskuussa 2000 kuolleen Eveliina Lappalaisen surmaaja oli löydetty. Olin ollut varma että ”Eveliinan surma” pysyy selvittämättömänä.

Viikonloppuna pakkasin Rautatienkadulla tavaroitani ja äänitin Tuulalle hänen pyynnöstään kolme kasetillista Pink Floydia. Keittiövälineistä tahdoin Skeppshult-valurautapannun ja vanhempieni häälahjaksi saamat aterimet, muuten annoin Tuulan valita. Hän kuitenkin aikoi palata Prahaan eikä ihan heti perustaisi pysyvää kotia.

Itse olin joulukuussa kuullut pääseväni Akin kämpppikseksi osoitteessa Lähteenkatu 2–4 A 29. Sorsapuiston laidalla sijaitsevan kaksion omisti Tampereen Vanhuspalveluyhdistys ja huonevuokrani olisi 259,42 euroa.

Maanantaina 14. tammikuuta täytin 26 vuotta. Tuula lahjoitti alastonkuvani jonka oli aikoinaan TTVO:n pimiössä kehittänyt. Äiti soitti ja kertoi surreensa eroamme. Vastasin ettei kannata, olimme molemmat helpottuneita. Tililläni oli 60 euroa kun äiti pani sinne 50 euroa. Essiltä sain uusimman *Seiskan* ja kolmet kalsarit; hän hyväksyi sen että harrastan matalaa kulttuuriam, mutta toivoi etten kulkisi ihan ryysyissä.

Keskiviikkona Essi meni Pakkahuoneelle The Hivesin keikalle ja Nollapiste sovitti albumia Sammonkadun treenipaikalla. Aake ja Aki pohtivat,

olisiko ”Uin ja näin” -kappaleen säkeistöissä kaiutettua kitarahelinää ja lopun juntauksessa flyygeli.

Tomia ja Aakea työllisti Nollapisteen lisäksi toisen albuminsa juuri äänittänyt, laillamme Rovaniemi-taustainen Tulenkantajat, jonka hip-hopin ja bändifunkin yhdistelmä oli harvinainen silloin ja olisi sitä yhä. Tomi soitti Hannibalin ja Sopan fronttaamassa ryhmässä rumpuja ja Aake äänitti ja tuotti levytykset yhdessä kitaristi Marko Ylianttilan kanssa. Tors-taina 16. tammikuuta Tulenkantajat esiintyi Kokkolassa ja koki väkivaltaa: Stinde sai potkuja naamaansa ja valoteknikko Jykyä miltei mattopuu-kosta, mutta terä irtosi juuri ennen iskua – Tomi vielä huomautti puukot-tajalle, että terä putosi lumeen. He tekivät nuorukaisesta rikosilmoituksen. Perjantaina Tulenkantajat soitti Vaasassa, missä keikkabussin jarrut hajosi-vat. Korjaamo ilmoitti että varaosaa ei Suomesta löydy, ja lauantain Nolla-piste-treenit peruuntuivat.

Tiistaina 22. tammikuuta lompakossani oli viisi senttiä. Noudin työ-voimatoimistosta työmarkkinatuen hakulomakkeet, olin viimeksi nautti-nut työkkäriä viisi vuotta aiemmin. Tutkin lomakkeiden kenttiä yltyvässä hiessä: pystyäkseen ne täyttämään joutuisin pyytämään tositteita keikka-myyjältä ja pankista. Tuskastuin ja revin lomakkeet silpuksi. Keskiviikkona hain uudet paperit, hankin vaaditut tiedot ja ilmoittauduin työttömäksi työnhakijaksi. Torstaina Akin kämppekaveri muutti pois ja vein tulevaan huoneeseeni Teemun kanssa kolmekymmentä pahvilaatikkoa. Etäisyys kantabaariini Pool Booliin oli uudessa osoitteessa täsmälleen sama kuin ennen, nyt vain samalla puolen rautatieasemaa, ja ravintola Telakka heti seuraavassa korttelissa.

Perjantaina 25. tammikuuta tapasin Rautatienkadun-vuokraisäntämme ensimmäistä ja viimeistä kertaa. Hän ei haistanut että huoneistossa oli tupakoitu jatkuvasti. Saimme takaisin kesällä 1998 maksamamme 2900 markan takuuvuokran, euroiksi muutettuna. Mies tarjosi Coffee Housessa kiitokseksi kahvin ja croissantin kun säästy i lehti-ilmoitukselta ja asunto-näytöiltä: olin järjestänyt vuokralaisiksi Ville Leinosen Valumo-yhtyeen kitaristin Tuomas Luukkosen ja hänen ystävänsä.

Kahvitellessani Coffee Housessa Killi soitti Nokia 2110 -malliseen kännykkääni ravintola Zarillon lankapuhelimesta; hän oli jättänyt puhelimensa meille lataukseen ja istui oluella kosketusnäyttö-Pursuitin ääressä, viinakassi tiskin takana. Hyvästelin vuokraisännän ja menin Killin kanssa Lähteenkadun-huoneeseeni. Sekoitin hänen pullostaan gin tonicit. Puoli pulloa hupeni kahteen lasilliseen kun pienensimme tonicin suhdetta lisäämällä giniä joka suullisen jälkeen. Killi pyysi panemaan ylös että hänen hautajaisissaan kuunnellaan Tom Waitsin ”Anywhere I Lay My Head” tai ”Dirt in the Ground”. Sitten soitti isä ja puhuin meidän erostamme. En vielääkään maininnut Essin olemassaoloa. Isä kehotti äänestämään kristillisdemokraatteja, koska heissä yhdistyy ”suomalaisten arvot eli kristillisuus ja demokratia” ja raviveikkaamaan, koska ”raviurheilu on jännittävää”.

Ulkona pyritti ja ajoin Killin kanssa taksilla Essin luo, missä joimme loppuginin ja menimme ravintola Artturiin odottamaan siirtymistä Yotalolle Tulenkantajien keikalle. Yo:lla esittelin Essin Aakelle, Hannibalille ja Jyväskylälle – suhteemme oli niin uusi, etteivät kaikki olleet Essiä tavanneet.

Maanantaina 28. tammikuuta muutin lisää irtaintani Lähteenkadulle, apunani Tuomas ja Teemu, joka ajoi ”Latea” eli keikkapakuumme Volkswagen LT 28:a. Tuomas ja Katsu lahjoittivat minulle jalallisen, olkitäyteisen runkopatjan. Ostin Teemulle pizzan, Tuomakselle tuopin ja itselleni viisi tuoppia, minkä jälkeen rahani riittivät vielä pakasteranskalaisiin asematunnelin Sparissa. Nukuin olkipatjalla laatikoiden keskellä.

Olin asunut elämäni ensimmäiset 26 vuotta osoitteissa, joissa aina tupakoitiin sisällä. Lähteenkatu oli ensimmäinen asuntoni, jossa jouduin polttamaan parvekkeella tai pihalla. Tämä rajoitus tuntui todella kummalliselta.

Seuraavat kaksi päivää järjestelin uutta huonettani. Torstaina 31. tammikuuta kävin Rautatienkadulla viimeistä kertaa: hain pesukoneen, pakastimen ja Tuulan laatikoita, joita lupasin säilyttää jahka hän löytää oman varaston.

Hyvästi Rautatienkatu 22, hyvästi Alko josta vieruskorttelin Aulabaariin kokoontuneet bändit hakivat evästä keikkabussiin, hyvästi pitseria jonka ulkomainoksessa luki ”Kakki pizzat 29 mk”.

HELMIKUU 2002: NIMI MUUTETUN LEVITYS

”Sulta karkaa naiset Prahaan”, Aake vinoili kuullessaan Essin lähteneen sinne oululaisen Elina-ystävänsä kanssa. Nollapiste-treeneissä keskustelimme taas levyn estetiikasta. Poikkihuilun ja flyygelin lisäksi *Nimi muutetun* ominaissaundia loi äkäinen china-symbaali, jolla Tomi käskytti bändiä ja säikäytti kuulijaa, kuten Bill Bruford haljenneella pellillään King Crimsonin *Redillä*. Tähtäsin *Nimi muutetun* sävellysvaiheessa *Redin* jyrkään kauneuteen, joka toteutui ainakin ”Liukuovissa” ja ”Irene Kaktuksessa”. Mutta *Red* sikisi improvisaatiosta ja *Nimi muutetulla* lähes kaikki on ennalta sovittua. Sävellystapamme oli tuhlaille: yhdessä laulussa oli kahden laulun ainekset, kuten ketsuppikilossa on kaksi kiloa tomaatteja. Musiikin runsaus on parhaimmillaan rikasta sähkökkyyttä, liikarunsaudessa hyväkin juttu hukkuu. Tällöin käy päinvastoin kuin *Redin* ”Starlessin” pitkässä kitaravälikkeessä, jossa Robert Fripp repii valtavia tehoja *yhdestä ainoasta sävelestä*.

Sunnuntaina 3. helmikuuta Tuula otti Nollapisteestä promokuvia. Pönötimme turkeissa ja turkislakeissa Haarlan palatsin portailla, ensin viisikkona ja sitten nelikkona kun Teemu astui ulos muodostelmasta. Aioimme käyttää kvartettikuvia *Nimi muutetun* cd-vihkossa ja otimme lisäruutuja minun ja Akin kotitalon katolla Lähteenkadulla. Kuvauksista kävelin Tuomaksen ja Katsun luo lainaamaan kaksi kananmunaa, kupillisen vehnä jauhoja ja Miles Davisin *In a Silent Way*n. Seuraavana päivänä maalasin akvarellia levyn innoittamana: sen intensiivinen hiljaisuus imee äänen ympäriltään.

”Valehtelija kirjoittaa päiväkirjaa lyijykynällä”, kirjoitin päiväkirjaan kuulakärkikynällä. Tulenkantajien toinen albumi *Teillä laki, meillä laulu* oli ilmestynyt ja yhtye esiintyi Helsingissä Radiomafian live-ohjelmassa.

Menin elokuvaan keikkamyyjämme Tanja Saarisen kanssa, mutta Jari Halosen *Aleksis Kiven elämä* jätti minut kylmäksi. Lainasin Tanjalle Alex Matsonin *Romaanitaiteen*, jossa esitetty selvitys *Seitsemän veljeksien* muodosta oli mielestäni antoisa.

Nimi muutetun äänittäminen alkoi Studio JJ:llä keskiviikkona 6. helmikuuta. Aina on studiossa joku sairas, nyt oli Tomilla nilkka turvoksissa ja kortisonipiikillä avitettu. Käytössämme oli neljatoista studiopäivää ja tehtävänä yhdeksän kappaletta: se kymmenes, ”Irene Kaktus”, oli äänitetty marraskuussa, ja sitä Aake oli nyt masteroimassa Helsingin Finnvoxissa, mistä saapui kello 18. Aloitimme äänitykset kolmella kappaleella: ”Pyhä Nynny II”, ”Liukuovet” ja ”Vihkikaava ja käytäntö”. Illan päätteeksi yritimme vielä ”Uin ja näin” -kappaletta, mutta Tomin kipeä nilkka ei tähän suostunut.

Toinenkin studiopäivä jäi puolikkaaksi: Akilla oli kitaraoppilaita iltakuuteen. Äänitimme pohjaraidat ”Uin ja näin”, ”Eräät tulevat juosten” ja ”Ipswich”. Kun äänittäjä Juuso Nordlund kuuli että oli tasan kymmenen vuotta ensikeikastamme, hän haki lähikaupasta sixpackin ja joimme oluen mieheen merkkipäivän kunniaksi. Vuonna 1992 helmikuun seitsemäs oli perjantai: meitä ysluokkalaisia jännittänyt *esittäytyminen* tapahtui Rovaniemen pääkirjastossa Lainan päivän yöjameissa.

Perjantai 8. helmikuuta oli kolmas, tavallaan vasta toinen studiopäivä. Aki soitti tehtyihin pohjiin kitaraa ja koskettimia, kuten Fender Rhodesia ”Vihkikaavaan”. Tuomas ja Killi piipahtivat juomaan kahvit kun Aki soitti flyygeliä ”Pyhä Nynny II”:een. Flyygeli kohensi huomattavasti biisiä jota olin pitänyt täyteenä: viimeisenä valmistuvaan lauluun liimataan se irtoroina joka ei muualle ollut mahtunut. *Suljetulla* tällainen ”loppusiivous” on ”Esinekeräilyn hitaus” ja *Muovi antaa periksi* -levyllä ”Joku unohti piirtää jalan”. Banaalista syntytaustastaan huolimatta ”Pyhä Nynny II”:lla on albumilla tärkeä rooli koska siinä Jumala saa suunvuoron – ja Aki soittaa yhden suurista kitarasooloistaan.

Lauantaina 9. helmikuuta ei äänitetty: Tomi lähti Tulenkantajien

kanssa Lappiin. Essi oli palannut Prahasta ja pääsimme Yo-talon pop-diskoon ilmaiseksi, koska tein portsarin mielestä ”niin hyviä sanoituksia”. Sunnuntaina Tulenkantajat esiintyi Rovaniemellä japanilaisen hiphop-ryhmän kanssa ja kuvasi musiikkivideota. Tulenkantajien yhä kasvava suosio vei keikkoja Nollapisteeltä, koska Tomi soitti rumpuja kummasakin. Olin tästä harmissani, mutta en voinut kieltää Tomia hankkimasta elantoon. Eikä ollut Tulenkantajien vika ettei Nollapiste saanut kevääksi keikkaa Rovaniemen Tivoliin: syynä oli lokakuinen, yleisökadosta kärsinyt teemakonserttimme jossa esitimme koko *Suljettu*-albumin. Kirjoitin päiväkirjassa: ”Minulle Rovaniemen keikat eivät ole enää tärkeitä, siellä meitä ei arvosteta. Ja Nollapiste ei Down by the Kemijoki -festareilla enää ilmaiseksi soita, se perinne on ohi. Mutta eivät olosuhteet ja palkkiot muuallakaan hyviä ole, vaikka kohta kuuden albumin jälkeen odottaisi niihin kohennusta. Ei meillä ole loistavaa tulevaisuutta.”

Suhtauduin täysin pessimistisesti Nollapisteeseen uranousuun, mutta halusin tehdä *Nimi muutetusta* mahdollisimman korkeatasoisen taideteoksen: jos vajoamme katuojaan, se tapahtuu sentään kaikkemme antaneina.

Tiistaina 12. helmikuuta soitimme pohjamasterit ”Pyhä Nynny”, ”Helikopterin varjo” ja ”Aurinko Kaikennäkö”. Viimeksi mainittu äänitettiin kahdessa osassa. Ensimmäinen osa päättyi iskuun kohdassa 2:51. Iskulle käynnistettiin antiikkinen rumpukone, 1970-luvun Roland Rhythm Arranger, jonka pulssiin soitettiin jälkipuoli. Siinä demolaulun lauloi Teemu, koska jouduin lähtemään studiolta Cumulus Pinja -hotelliin, jonka Mäntykabinetissa osallistuin kello 19–21 Costa Rica -kahvin imagokartoitukseen. Askartelin ja suoritin mielikuvatehtäviä, kuten seitsemäntoista kahvimerkin järjestämisen kolmen ryhmiin akselille ”arjen kahvi – juhlan kahvi”. Olin suostunut tähän saadakseni kahdenkymmenen euron lahjakortin Keskon myymälään. Rahan eteen pennitön tekee mitä tahansa, ja jos kahdenkymppin sijaan olisi luvattu viisikymppiä, olisin varmaan antanut persettäkin. Ei huoraaminen sitä tärkeintä eli taidetta turmele, kun pitää ne kaukana toisistaan.

Keskiviikkona lauloin studiossa ”Liukuovet”. Aki soitti kitaraa ja kettimia kappaleisiin ”Uin ja näin”, ”Eräät tulevat juosten” ja ”Liukuovet”, jälleen mietityn säästeliäästi ja tarvittaessa avoimen voimakkaasti. Aake

Seksijumala Essin yksiössä *Nimi muutetun* levytyksen aikaan. Kuva: Tommi Liimatan kokoelmat.

laati ”Helikopterin varjoon” ambienssiraidan. Aakelle studio *itsessään* on instrumentti, ja hän etsi mieleistään ääntä kytkemällä JJ:n pedaaleja miksauspöydän patchiin. Muutenkin Aake oleksi valtaosan sessioista mikserin jakkipuolella Akin ja Juuson välisenä tulkkina ja toiveiden toteuttajana – Aake esimerkiksi loihti kitaran kuulostamaan syntetisaattorilta. Me kaikki halusimme että *Nimi muutetun* äänikuva on avara ja erotteleva, soitollisesti niukka. Taajuuksia ei pidä soittaa tukkoon ja nauhan kaikkia raitoja ei tarvitse täyttää. Jokaisella soitinkuviolla ja äänenvärillä pitää olla tarkoitus. ”Uin ja näin” kertoo hukkumisen pelosta ja siksi säkeistölaulussa muljuua flanger, kuin vajoavan uimarin suusta purkautuisi kuplia; tunnettuja esimerkkejä laulusaundista ovat Black Sabbathin ”Planet Caravan” ja Led Zeppelinin ”No Quarter”.

Oma panokseni efektointiin oli konkreettinen: Sampo-tulitikun raapaisu ”Eräät”-biisiin rummuttomaan kohtaan ennen loppukuoroa (ja kyllä, varastin idean Pink Floydin ”Alan’s Psychedelic Breakfastista”). Tikun askista kopeloinnin ja raapaisun suoritti Tomi, ja raapaisu ja leimahdus osuivat ensi yrittämällä sanalle ”valta”.

Yli kaksikymmentä vuotta myöhemmin ”Eräät tulevat juosten” on Nollapisteen tunnetuin ja Spotifyssa 1,2 miljoonaa soittokertaa kerännyt kappale. Itse emme biisiin uskoneet eikä sitä julkaistu singlenä. Ensimmäisen tekstiversion kirjoitin muutamassa minuutissa 8. toukokuuta 2000 äidin miehen autossa Sodankylän keskustassa. Ja kun en alkutekstiä *Manse – Markka-aika* -kirjassa siteerannut, olkoon sen paikka tässä:

”Varo marssivia sotilasosastoja / mene juomaan termospullokahvisi / sillä nyt on valta vaihtumassa / ja siviilejä ei vielä tarvita edes hurraamaan pääkatua eteneville vaunuille / kyllä sinuun otetaan yhteys, saat kotiisi leimatun kirjeen / tohtorien miekat terotetaan, eikä enää muodon vuoksi / kun valta vaihtuu, ilma uusista kaasuista koostuu / me hengitämme ilmaa, johon kotieläin herää ja ruusu nuupahtaa / kun valta vaihtuu, me siirrämme lautatavaraa eri pinoihin / me luotamme Tuomo Ensimmäiseen, sillä niin meitä neuvotaan suhtautumaan / kuolleet judokat, pettyneet noidat, keikoilla käyvät hevoset miesvahvuudesta ulos lasketaan / on se synkkä vuosi

kun ei käsiä pestä ja puolet Euroopan asukkaista kuolee / on se synkkä disko kun ihmiset piuhojen päällä tanssii.”

Torstaiamuna 14. helmikuuta toljotin piirtoheitinkalvoja työkkärin infossa. Samaan aikaan Tulenkantajat äänitti JJ:llä ”Huuhaa puuhaa” -coveria Poko Rekordsin Sielun Veljet -tribuuttilevyille. Nollapiste jatkoi omia dubbauksiaan kello 16 jälkeen.

Tuula palasi Prahaan, kohti avoimeksi käynnyttä tulevaisuuttaan. Emme olleet käyneet mitään kahdenkeskistä ”viimeistä keskustelua”, jota hän tammikuussa oli ehdottanut. En nähnyt sellaiselle tarvetta, olimmehan ennen Prahaa jo kaiken kertaalleen puhuneet. Elämässä on muutenkin niin paljon toistoa, jokainen päivä täynnä kertosaiteita kuten kahvin keitto ja hampaiden pesu.

Perjantaina vierailin sosiaalitoimistossa. Asiani käsittelijä pyysi viimeisintä tiliotetta, mutta Pohjolan Osuuspankin paperituloste maksoi puolitoista euroa ja kattoi vain kymmenen viimeisintä tilitapahtumaa. Minun piti odottaa virallista tiliotetta ja ottaa siitä valokopio keikkamyyjän toimistossa. Tulenkantajat jatkoi ”Huuhaa puuhaan” äänitystä ja sillä välin maalasin akvarellin Pool Boolin ”mörköpöydästä”: jos ravintoloitsija maksaisi taulusta muutamankin kymppin, se auttaisi eteenpäin.

Lauantai 16. helmikuuta oli vaihteeksi täysimittainen äänityspäivä. Päivän kasettikaappauksessa ”Aurinko Kaikennäön” kitarasoolon paikalla on vielä pörisevä syntetisaattori, kuten voi kuulla vuonna 2021 julkaistun *Nimi muutettu* -vinyylin bonuslevyltä.

Sunnuntaina Rea Metsähonkala tuli soittamaan poikkihuilun kapaleisiin ”Pyhä Nynny”, ”Ipswich” ja ”Liukuovet” ja minä lauloin ainakin ”Nynny” ja ”Auringon”. (Aukkoinen studiopäiväkirjani ei kerro, minä päivänä Teemu lauloi stemmansa.)

Maanantaina aamupäivällä 18. helmikuuta astuin Pool Booliin ja kaihoin sydän pamppaillen repustani ”Mörköpöytä”-akvarellin. Omistaja Juha katsoi maalaustani ja sanoi: ”Tämähän voisi olla mistä tahansa.” Katse latiaissa työnsin kuvan reppuun ja poistuin. Tunsin häpeän puistatuksia koko

kävelymatkan studiolla: olin nyt pisteessä, jossa tyrkytän tekeleitäni baaritiskin yli. Muistin Otto Hallamaan sutkauksen: ”Asiat tuntuvat luistavan – käsistä.”

Studiossa asiat luistivat hyvin: ”Irene”-singlen lisäksi albumin äänitykseen meni vain kuusi kymmentuntista ja neljä puolikasta päivää, joista tämä oli puolikas. Emme oikein keksineet tekemistä kun saundivelho Aake ei ollut läsnä, joten kuuntelimme nauhakakut läpi. Kuiskailin ”Helikopterin varjoon” ja Tomi naputteli kapuloillaan soittuhuoneen parkettia ”Uin ja näin”-kappaleen loppuun. Teemun laulama minuutti ”Ipswichissä” tuntui vielä paljaalta – tai sitten kuvittelin niin, koska oli liki viimeinen hetki vaikuttaa asiaan. Laulahdin sinne ”Leikkaa minulle paksu viipale lammasta, otan työvälineen telineestä”. Tämä puuttuu cd-vihkon sanoituksesta. Vastavuoroisesti vihkossa on kursivoituja rivejä joita ei lauleta, kuten ”runkkaaminen on eräs buddhaluonnon ilmentymä”.

Nimi muutettu oli miksausta vaille valmis.

Tiistaina 19. helmikuuta Essi osti minulle takin joka maksoi yhden euron, mutta tuota euroa en voinut hänelle maksaa, kun rahaa ei ollut edes saman hintaiseen Rizla-lehtiöön: papereiden loputtua käärin sätkiä Ruokavaraston mainoksesta repimiini suikaleisiin. Sitten loppuivat purutkin ja varistelin topanperät piipun pesään, mutta ei sellainen pikkuhöty kiilua elätä. Keskiviikkona seurasin JJ:llä *Nimi muutetun* miksauksia. Edellispäivänä Aake ja Juuso olivat ruuvanneet Tulenkantajien Siekkari-coveria ja nyt työlistalla olivat meidän ”Pyhä Nynny II” ja ”Liukuovet”. Tätä seurasi kahden päivän tauko.

Lauantaina Essi lähti opiskelijabileisiin Iidesrantaan eikä ehtinyt saunavuorolleen, joten pyysin Killin löylyihin. Saunassa Killi totesi että teimme nuorena kaveripiiriin muodostamisessa sen virheen, että porukasta puuttuivat tytöt. Olin samaa mieltä: kaveritytöt olisivat hillinneet maskuliinisuuden liikakasvua jota minussakin ilmeni, syystä että naissukupuoli jäi teinivuosina vieraaksi. Olisimme hyötynneet siitä että tyttöjä on puhtaasti ystävinä, ei tyttöystävinä. Aloin ymmärtää feminismiä vasta Essin

kautta, joka opiskeli naistutkimusta tiedotusopin sivuaineena.

Sunnuntaina kello 18 alkoi ”Vihkikaava ja käytännön” miksaus, mutta kappale oli hankala, eikä lopullista versiota syntynyt. Aloin kysyä ajatukseen että biisi jätetään levyltä pois. Maanantaina 25. helmikuuta ”Vihkikaava” kuitenkin saatiin tyydyttävään asuun, samoin ”Eräät tulevat juosten” ja ”Uin ja näin” (jonka halusin feidaavan sisään kuten Beatlesin ”Eight Days a Week”). Lueskelin tarkkaamon sohvilla Kafkan *Kirjeitä Felicelle*, kunnes tympäännyin moiseen kiemurteluun, joka oli estyneisyytensä vuoksi olevinaan kirjallisuutta. Yöllä kirjoitin itsestäni esittelyn työvoimatoimistolle, noloimman tekstini vuosiin. Tiistaiamuna virkailija luki soperrukseni, ymmärsi että olen kunnoton kansalainen ja laski minut menemään. Tilille tuli 197 euroa helmikuun sosiaalitukea ja perjantaina saisin maaliskuulle 590 euroa: sitten voisin maksaa velat ja ostaa housut. Studioissa miksattiin ”Aurinko Kaikkennäkö” ja ”Ipswich”.

Keskiviikkona 27. helmikuuta ”Ipswich” miksattiin vielä kerran, virveli oli ollut liian lujalla. Viimeisinä miksattiin ”Pyhä Nynny” ja ”Helikopterin varjo”. Ja nyt, neljän miksauspäivän jälkeen, *Nimi muutettu* oli kansia ja masterointia vaille valmis. Ennustin että näin tärkeän työn valmistuminen laukaisee masennuksen. Onneksi illalla oli muuta ajateltavaa eli Ahkerien Simpanssien keikkatreeneit, joiden takia tosin menetin palkkatyön: olisin päässyt myymään t-paitoja Weeping Willowsin keikalle.

Keikkatreenin ohessa Simpanssit äänitti kolmetoista improvisaatiota, jotka julkaistiin vuonna 2003 Diu Dau -kasetilla *Uskis on mun bestis*. Näistä mainittakoon ”Muuttuvat laulut, uudet soittimet”, ”Tuhkakupin evoluutio”, lisääntymisbiologian uustulkinta ”Siitän lapseni kutemalla” ja Tampereen internet-palvelubussista kertova ”Nettinyssy”.

Keikkapäivänä 28. helmikuuta Simpanssit harjoitteli huoneessani Lähteenkadulla eli ilman rumpusetiä. Ohjelmisto sai uuden kappaleen ”Tänä kesänä aion olla Kristuksen morsian”. Telakan miksaaja Risto Puukko jätti monitorikauuttimet pois jotta akustiset soittimme eivät ujeltaisi, mutta emme myöskään kuulisi omaa ja toistemme soittoa. Ennen keikkaa nauttin Tuomaksen kanssa takahuoneessa neljä olutta ja Fernetin: Simpanssien